

OPONENTSKÝ POSUDEK

disertační práce

„Rozvoj kompetencí budoucích manažerů a požadavky podnikové praxe“

Autor: PhDr. Ing. Josef Smejkal, Ph.D.

Předložená práce je věnována aktuálnímu tématu, které je zpracováno velice pečlivě a podrobně, čítá 276 stran (bez příloh), z čehož prvních 5 kapitol (30 % textu) lze označit za zdařilou rešerši z hlediska strukturace a specifikace kompetencí (vč. manažerských). V této části práce sleduje autor rovněž tři vybrané výzkumy postavené na hodnocení důležitosti kompetencí a dále uvádí metody a přístupy vedoucí k rozvoji odborných kompetencí v průběhu vysokoškolského studia. Autor zde bezesporu prokázal schopnost práce s literaturou (vč. cizojazyčné), analytickou a komparativní dovednost v rámci dané problematiky, což dokumentuje na řadě odkazů a citací ze zdrojových materiálů. Oceňuji zejména provázanost textu a jeho logickou strukturu.

Kapitola šestá (8 % textu), která je věnována terciárnímu vzdělávání manažerů, si zachovává rešeršní charakter. Zabývá se zejména vlivem výuky managementu na rozvoj kompetencí budoucích řídicích pracovníků. Autor se zde dotýká obsahové náplně managementu, přičemž není vždy zcela zřejmé, zda má na mysli dílčí předmět (na s. 89 zmiňuje syllabus) nebo zda setrvává na úrovni oboru. Pro vlastní obhajobu bych doporučovala uvedené zpřesnit, a to i s ohledem na následně charakterizovaný výzkum na Fakultě sociálně ekonomické Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem (FSE UJEP). Nabízí se rovněž otázka, zda lze považovat všechny předměty uvedené v příloze X za stejně vhodné pro aplikaci aktivizujících vyučovacích metod za účelem rozvoje manažerských kompetencí? Vzhledem k tomu, že práce souvisí s pedagogickými problémy vzdělávání budoucích manažerů měl by si autor pro obhajobu připravit i rozbor jeho procesuální stránky (např. v rámci zvoleného ekonomicko-manažerského předmětu z přílohy X).

Následující dvě kapitoly (15 % textu) seznamují s cíli předložené práce dle definovaných výzkumných problémů a přinášejí charakteristiku výzkumu. Zde bych ráda uvedla, že zařazení cíle práce do druhé třetiny celkového textu nepovažuji za šťastné (vymezení „...cílem práce ...“ se poprvé objevuje v textu ve vztahu k teoretické pasáži až na s. 104). Vlastní formulace cílů práce je uvedena na s. 109, zatímco úvodní pasáž obsahuje jen vágní konstatování typu: „...práce se zaměřuje na... , záměrem je nastínit..., práce přiblíží... zmapuje a posoudí..., práce naznačuje... navrhuje řešení příčin...“ (s. 8-10), což čtenáři v úvodu nedává jednoznačnou představu o smyslu práce (tj., co chce autor vlastně řešit). Totéž lze konstatovat o metodice práce.

Autor v sedmé kapitole formuluje pět cílů, které v práci sleduje a dále stanovuje tři hlavní hypotézy (a následných 9 podhypotéz). Tyto se vztahují k proměnným S – O – R variantně pro A 1/I, A 2/II, A 3/III, A 4/IV a pro B 1/I, B 2/II, B 3/III, B 4/IV (s. 115-123). Autor zde hovoří současně o proměnných základních dílčích (s. 110), o proměnných kompaktních a intervenujících (s. 113), zatímco statistika pracuje zejména s proměnnými závislými a nezávislými. Pro zpřehlednění

složitých kombinací při vlastním vyhodnocování údajů (test chí-kvadrát) by bylo přínosné v práci používané proměnné systematicky utřídit (např. viz vyhodnocení vztahů mezi proměnnými hypotézy H1 – s. 161).

Osmá kapitola netradičně při charakteristice výzkumu neztrácí řešeršního charakter, a to zejména při popisování metod získávání dat. Z mého pohledu je to v této fázi práci nadbytečné, z hlediska přehlednosti až nežádoucí. Při vymezení testovaných souborů jako výběrových souborů studentů, učitelů, manažerů studentů a manažerů zaměstnavatelů byl použit tzv. záměrný výběr. Zde se nabízejí otázky:

- Jaký studijní obor studovali vybraní studenti III. ročníku (přednáška Ekonomika životního prostředí), I. ročníku (přednáška Podniková ekonomika), I. a II. ročníku (semináře Německý jazyk)? Považuje autor všechny studijní obory FSE UJEP (s. 138) za stejně významné z hlediska rozvoje manažerských kompetencí? Proč?
- „Odborné manažerské kompetence jsou rozvíjeny především prostřednictvím „ekonomicko-manažerských“ předmětů“ (s. 138) – viz příloha X (považuji zde uvedený výčet za neodůvodněně široký). Mohl by autor demonstrovat např. rozvoj manažerských kompetencí v rámci předmětu Dějiny ekonomického učení, Základy účetnictví či Demografie populací?
- Považuje autor za statisticky reprezentativní výsledky odvozené z výběrového souboru učitelů FSE UJEP v počtu 7 osob (s. 156) a z výběrového souboru manažerů firem v počtu 2 osob (s. 160)? Jaký počet se obvykle uvádí jako ještě přípustný z hlediska statistické reprezentativnosti a průkaznosti?

V této části práce - na rozdíl od dotazníkové metody a metody interview – není rozvedena metodika vyhodnocování prvotních dat. Test nezávislosti chí-kvadrát je uveden až v aplikaci (s.162-171), totéž se týká institutu směrodatné odchylky (s. 206). S ohledem na badatelskou hodnotu práce považuji za žádoucí toto metodické opomenutí při vlastní obhajobě napravit. Současně bych doporučila hovořit spíše než o výzkumu o výzkumné sondě, neboť zasahuje pouze bakalářskou úroveň ekonomického studia jen jedné ze 13 ekonomicky zaměřených fakult veřejných VŠ a v časovém úseku 3 po sobě jdoucích semestrů (badatelsky vychází přitom ze subjektivních výpovědí „vnímání“).

Devátá kapitola představuje z hlediska vlastního přínosu autora klíčovou část předložené práce (17 % textu). Je věnována výsledkům šetření autora získaných prostřednictvím dotazníků a interview (vlastní vyhodnocení platnosti hypotéz však uvádí autor až následně v 10. kapitole, což – dle mého soudu – znepřehledňuje výsledky a v mnohém činí text redundantním a ubírá mu na dynamice). Těžiště této kapitoly spočívá v ověřování tří hypotéz pomocí testu chí-kvadrát (hypotéza H1) a pomocí komparace relativních a absolutních četností a aritmetických průměrů sledovaných proměnných (hypotéza H2, H3). Autor zde (rovněž v kapitole 11) prokázal způsobilost aplikace teoretických poznatků a metodického vyhodnocování údajů (byť jen formou prostorově a časově omezené výzkumné sondy).

Mezi proměnnými hypotézy H1 je vyhodnoceno 8 vztahů pomocí testu chí-kvadrát. Zde se nabízí otázka, proč autor zvolil 5% hladinu významnosti a nikoli např. 10%? Co hladina významnosti ovlivňuje? Autor zde dále uvádí, že „... se zamítá testová

hypotéza o nezávislosti ...“ (s. 162-171), přičemž hypotéza H1 říká, že preference studentů závisí na úrovni charakteristik vnitřního a vnějšího prostředí. Může se autor k této nejasnosti vyjádřit? Hypotéza H2 je ověřována ve 4 šetřeních pro vztah „úroveň rozvinutosti kompetencí – míra vyžadování kompetencí“, a to metodicky pomocí zprůměrovaných absolutních hodnot ze škál 1-4 v prvních třech šetřeních a 1-8 u čtvrtého šetření. Zejména u čtvrtého šetření dovoluje škála 1-8 kvantifikovat větší rozdíly v rámci vnitřního a vnějšího prostředí (maximum=7). Domnívá se autor, že lze z tohoto pohledu označit jakousi „kritickou mez“ důležitosti vyčísleného rozdílu? Jaké hodnotě by se podle něj měla blížit? (Možno demonstrovat na Tab. č. 54). V rámci ověřování hypotézy H3 bylo provedeno 6 šetření pro oblast preference vyučovacích metod, oblast nezbytných kompetencí pro manažerskou práci a nejvíce žádaných kompetencí od absolventů VŠ. Metodicky se tato část neodlišovala od způsobu ověřování hypotézy H2 (všechna šetření pro kombinace 4x4 dle CHEERS).

Poslední dvě číslované kapitoly práce (25 % textu) pak již v rozhodující míře shrnují (příp. rozpracovávají a rozvádějí) výsledky deklarované v předcházející kapitole. Autor v kapitole 10 zmiňuje zásady pro vyhodnocování platnosti hypotéz (z hlediska strukturace textu je považují spíše za vhodnou součást metodického nástínu práce v jejích úvodních pasážích; opakované užívání budoucího času zde není na místě – viz s. 196 a dále) a komentuje výsledky svých šetření. Kapitola 11 zařazuje provedený výzkum DIZ do kontextu s několika vybranými výzkumy a komentuje jejich případnou shodu či rozdílnost. Co je podle autora příčinou zásadně odlišných hodnot uváděných průměrů např. participativních a sociálně-emocionálních kompetencí z výzkumu CHEERS a na FSE (Tab. č. 57 a Tab. č. 59)?

Seznam použité literatury obsahuje 176 titulů, v drtivé míře z posledních 10 let. Autor se tedy opírá o novější prameny, ze zahraničních ponejvíce o anglo-americké. Práci doplňuje 16 příloh průběžně odkazovaných v textu.

Obsahově hodnotím předloženou práci jako průměrnou, po formální stránce za velmi dobrou, z hlediska funkčnosti rozsahu za zbytečně rozvádějící. Doporučení daná autorem mají vesměs obecnou platnost, ve vztahu ke konkrétním oborům a předmětům by bylo přínosné je konkretizovat.

Doporučuji, aby práce byla přijata k obhajobě a aby autor při ní reagoval na připomínky a svým ústním vystoupením doplnil a zpřesnil text na místech, v posudku shora uvedených.

Doc. Ing. Helena Vomáčková, CSc.

V Ústí nad Labem 26. listopadu 20009